

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
25 octombre st. v.
6 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 43.

A N U L XXIII.

1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Tantal. — Ambrosiă. — Nectar.

Cărțile păgânești sînt pline de nelegiuri și murdării d'ale lui Joe, zeul țărilor lor. Neghiobii de cărturari de pe vremurile vechi, cu cât mai multe mișeli se vēșșia acest tartar al țărilor, cu atît il prēmăria și-l înălță în slava cerului, ca pe un nu știu care om de trēbă.

N'ai ce țece, tir țece, tir cărturari. Se vede că toți se adăpau la aceeași apă. Adecă, cum e turcul și pistolul, povestea ăluia.

Și așa povestiau cărturarii de pe atunci în cărțile lor, când că zeul lor cel mare Joe ș-a bătut joc de fata vre-unui craiu; când că a avut țitōre pe femeia nu știu cui; când că a înșelat pe nevēsta cutăruia; și când ērās că se ținea cu mai multe mueri de odată; astfel încât intr'ō blăstēmăție, intr'ō dobitoție și intr'un herbantlic o duse căt trāi.

Dintre aceste nelegiuri se nāscū lui Joe o spuză de pui-de-lele, cum se țece, adecă Sarsailași, stārpituri de ței, cari mai deștețți, cari mai țāmpți. Pe unii din aceștia, tatăl lor îi iubiă mai mult, ēră pe alții mai puțin. Pe unii îi făcea ței, pe alții împērați, ēră pe alții îi lāsă să pribegēscă pe pāmēnt și și toți cu totul se țāvāliu în noroiul pēcatelor celor mai negre. Astfel dintr'ō nelegiuită insoțire a lui Joe cu o muere ōre-care, i se nāscū un copil pe care il numiră Tantal.

Se vede trēba, că acest Tantal ēră un copil drāgāstos și isteț, un Nichiperce, cum se țece, căci după ce se făcū mai mārīcel, il primi Joe să ședă la mēsa țărilor, să se ospeteze și el cu dēnșii.

Ađi așa, māne așa, el avū privilegiul să vēđă chinhanurile țărilor și bețile ce făceau ei. Dela acest Tantal se șcie cum și cu ce se ospētau țeii. Se vede că el se nāscuse intr'un cēs bun, de nu prē i plăcūră laptele lor țeșci și dete în vilēg tot ce făceau ei.

Astfel spuse că: Mēsa țărilor ēră încārcată cu tot felul de scumpeturi: māncări și beuturi de cele mai alese.

În capul mesei sta trāntorul de Joe, tatā și unchiu al tuturor țărilor și fulgerătorul păgānimei.

Alături cu dēnsul sta posmāgita țece Junona, māmă și mātuse a țărilor.

D'ō parte și de alta stau înșiruiți ceilalți ței, țece după trēpta sa.

Nābādōsul de Neptun, turburătorul noianurilor și spaima călētorilor de pe mare.

Mangositul de Pluton, talpa ladului și chinuitorul sufletelor reposașilor păgāni.

Talpejana de Minerva, purtālōrea de povēzā și țeitā a înțelepciunii

Diana Scaloiana, care țeia fugiā de bivoli și nōptea îi apucā de cōrne, țeitā Lunei.

Marte bātāșul, cel mai posomorīt dintre ței, povāțuitorul rēsbōilor, al pāruelilor și al încāerārilor.

Pletosul Apolon cel spān, pentru care se țece: Vrabia tot pui și ea mōre de bētrānā, cārmuitorul cārūțului cu care se plimbā sōrele.

Vulcan lēcātușul, cel șchiop și chior, făurarul țărilor.

Verigașul de Mercur, stafetar și alergător al țărilor și el însuși țece al negoțului și al tālhariei.

Lelița Vinerea sēu Afrodită, cu fiul seu, orbul Cupido, amēndoi d'al de niște terchea berchea, ce sēmēnā scāitii, de cari se încālcăse bāeții.

Vitēzul Hercule, cel cu pielea de leu imbrācat și cu toroipanul d'a umeri, fiu din flori al lui Joe.

Belejuatul de Bacus, cel pururea cu vinul în nas, țece bețivilor și al turlăciților matosiți, fiu de lele al lui Joe.

Māscāriciul de Silenu, soitariul țărilor și vasilca omenirei, nedespārțitul tovarăș al lui Bacus.

Toți stau împregiurul mesei, tolāniți pe pāntece ca dobitocele și māncău cu brāncuțile.

Așa se țece că ēră obiceiul țărilor să ședă la mēsa ca să mānānce; așa ēră și pe pāmēnt.

Tantal, spune în cărțile păgānești, că māncarea cea mai însemnată a țărilor ēră Ambrosia și beutura Nectarul.

Ambrosia ēră de nouē ori mai dulce decāt mie-rea, fōrte plăcută la gust și bine-mirositoare. Spre a o adună, Joe făcuse un stol de porumbei, sarcina căroră ēră de a o adună din lumea întregă. Când vre-unul din acești porumbei se rēpunea de vre-o pasēre răpitōre sēu de cătră vre-o iasmă, Joe făcea numai decāt un altul la loc, ca să nu lipsēscă din numer.

Nectarul ēră o beură roșie ca vinul și strălucitōre. El ēră adunat numai din mieđul florilor. Când il turnă, te imbētă mirosul lui cel frumos. Cel ce atingea buzele numai de o cupă de nectar sēu gustă din ambrosie, se făcea fără de mōrte

Un bāețandru, frumușel ca o cadră, pe nume Ganimed, ēră pāharnicul lui Joe, și o fetișcană, ce se numiā Ebe, ēră pāharnicēsa tuturor celorlalți ței.

De aci au luat-o făcētōrii de stichuri de țece: cutare a avut la mēsa lui ambrosie și nectar, ca să arate că a avut māncări și beuturi fōrte bune.

După ce se ospetā bine și începea a prinde la

limbă, Silenu le da semênță de vorbă și ȕei spu-neau apoi la flecării, de s'ar fi ingreșosat nu șciu care om de trebă, să le asculte. Șră după ce liuu luleoa nēmțului cu zale cu tot, se tăvăliau in niște spurcăciuni, numai bune pentru ȕei.

Tantal, Nichiperce cum eră el, rȕdea de sub musteță când vedea pe ȕei marțafoindu-se și ingalându-se in pȕecat.

Intr'o ȕi, pe când ȕei erau mai toți turlăciți precum nu-i mai vȕduse el până atunci, Tantal fură un borcan de nectar și il aduse prietenilor lui de pe pământ, ca să guste și ei din astă beutură nemuritoare.

Cum află Joe de una că asta, nu-l mai primi la mȕesa lor, ci il lăsă, să-și vȕdă de impȕerăție, căci il făcuse impȕerat încă de mai nainte.

Apoi, după o bună bucată de timp, ce-i veni lui Joe in gând, că numai luă cu dȕensul vre-o cățiva ȕei și se cobori pe pământ, imbrăcați tiptil, ca să cerceteze cum o mai duc ȕomenii cu necazurile lor, și să vȕdă ce va mai găsi in lacomia lui, ca să mai apuce dela dȕensii.

După ce umblă, cât umblă, ajunse și la impȕerăția lui Tantal și trase in gazdă la dȕensul. Acesta cum îi vȕdă, îi cunoscă, dară se prefăcă că nu șcie cine sânt. Și fiindu-i cunoscute blăstēmățiile și zizaniile dintre ȕei, vru să le cerce și ȕeirea, ca să se incredințeze de pricep ei ceva din ascunsurile inimilor omenesçi.

Pentru acȕsta puse de tăia pe însuși copilul seu, i amestecă carnea cu cărnurile dela alte dobitoce, făcă niște mȕncări de să-și lingă ȕei și degetele, apoi le aduse la mȕesă.

A avut dreptate bietul Tantul. Șei nici habar n'aură de acestea; ei își făcură ȕeirile de ris și de ocară, mȕncând din bucate. Și decă bucătarul, care gătise bucatele, nu s'ar fi posomorit din sprincene cătră Joe, in semn de cele ce se intȕmplase, ar fi mȕncat și tartarul, dară el se opri și opri și pe celalalte fușlamale de ȕei, să nu mai mȕnănce. Apucând de scurt pe Tantal, el mărturisi totul.

Atunci Joe porunci unei ȕeițe vrăjitoare, să facă ce-o șci ea, numai să invieze copilul. Acȕsta adună tȕte cărnurile și ȕesele fiului de impȕerat, le puse intr'o căldare mare, turnă peste dȕensele niște miroȕenii vrăjite și niște lȕcuri culese din zemuri de burieni și pe când focul făcea să clocotȕescă ceea ce eră in căldare, ȕeița vrăjitoare mestecă mereu cu un făcăleț de alun; eră impregiuril ei trăgea danțul lelelor ceialți ȕei și bolborosind ca niște descăntece, pe care le șciea, numai ȕcă-te că ese din căldare fiul impȕeratului, viu nevătȕemat. Numai un umȕr i lipsiă. Pasămite eră tocmai bucata de carne, ce o mȕncase pricopsiții de ȕei la mȕesă. Atunci Joe i puse un alt umȕr de os de fildes, alb ca laptele.

Chir Zefs se supȕrase, nu se supȕrase, când cu borcanul cu nectar, când voi Tantal adecă să cerce decă in adevȕr, cei ce vor gustă din el, se vor face fără-de-mȕrte; dară bătaia asta de joc n'o pută trece cu vederea.

Pentru acȕsta, spun păgânii, că pe Tantal l'a dat unei ȕsinde vrednică de dȕensii, ca să-și arate puterea și bună numai pentru un sarsailă de ȕeu, ca să o suferă.

Puseră, frate, pe ȕl Tantal să stea vecinic intr'o gȕrlă, să i se frigă sufletul de sete, apa să i se suie până la bărbie și când se va plecă să bé, apa să peră și el să rămăe tot insetosat. Mai orândui Joe să crȕscă pe malul gȕrlei niște pomi, cari să fie incărcăți de rȕde fȕrte frumȕse și fȕrte gustȕse, de să-i lase gura apă de poftă, când s'o uită la dȕensele, că lui Tantal să-i chiorăe mațele de fȕme și când va

intinde mâna să ia vr'o pȕmă din ramurile ce atȕnau până pe d'asupra capului lui, aceste ramuri odată să se ridice in sus, că și când ar fi fost nădrăvane.

Mai orândui Joe, ca de ceea parte a gȕrlei, să se ridice niște munți de pȕtră; nalți până la nuori și să stea povărniti, ca și când ar fi să cadă peste dȕensul la fiecare clipelă și astfel, bietul om, intr'o temere, intr'o fȕme și intr'o sete nesfȕrșită, să o ducă până la sfȕrșitul vȕcurilor.

P. Ispirescu.

Din neguri reci . . .

Din neguri reci, din vȕcuri trecute, ânger scump,
Ființa ta apusă aș vrȕ ca să ț-o rump,
Când luna, 'nșolȕitȕrea durerii mele-adânci,
Alunecă in taină, pe dȕluri și pe stânci,
Lin baterea de vȕnturi să mi te-aducă jos.
Cu chipul teu de Cherub, cu glasu-ți mȕngăios;
Să luminezi in nȕoțea vieții mele grea, —
Astfel de-ar fi iubit-o, ai fi pe veci a mea.
Un ropot de isvȕre să aușim trecȕnd,
Prin codrii triști austrul să trecă aiurând,
Un hymn de fericire boschetul inverȕit
Să cȕnte, când vei trece cu chipul teu slăvit.
A dragostei candelă cu raza ei de veci
Să lumineze fruntea și ochii tei cei reci
Ș-un buciom de sub cetini să cȕnte-așă cu drag,
Când peste noi cadȕ-vor lin frunșele de fag;
Eu pȕrul teu cel mȕle și galben să-l desprind
Și 'nduioșat de doru-ți incet să te cuprind . . .
Din ȕrba rourată resară-ne 'n amurg
Un riu de fericire, . . . să veți prin el cum curg
A nȕstre țile de-aur, a nȕstre desmerdări,
Astfel ca și pe buzȕ 'ndrăgite, sărutări.

O, dragă! ce de vreme-i de când nu ne-am vȕdut,
Eu jos plâng in miserii, tu 'n chaos te-ai pierdut.
I-ți vȕd adese fața, ca fața albei ceri, —
Dar vai l'a ta vedere, me mistui in dureri.
De tremură 'n vȕlcele o spumă ușurea,
Gȕndesc dȕră de ești tu, o, fericirea mea;
De bate nȕoțea luna in vechile-mi ferești,
Gȕndesc dȕră de ȕrăș la geamuri te ivești.
Dar tȕte-a mele gȕnduri sânt spuza dela foc . . .
Căci dusu-s'au cu tine, viță și noroc;
Pe urmele-ți pȕlitate nimica nu-mi resar,
Decȕt suspine grele și plȕngeri cu amar,

Din neguri reci, din vȕcuri trecute, ânger scump,
De-aș vrȕ ori cât in lume, nu pot ca să te rump!

Traian H. Pop.

Stefan Vodă și Turcii.

(Tradițiune)

Stefan Vodă a fost un domn, despre a cărui istețime și vitejie s'a dus vestea, cum se ȕice, peste noue țȕeri și noue mȕri. De cum s'a suie pe tronul Moldovei și până ce-a pus mânil pe piept n'a avut mai nici o ȕi de pace și odihnă, ca alți ȕmeni, ci tot numai resbȕie peste resbȕie. Nu apucă bine a se bate cu un impȕerat, craiu, voevod sȕu ce eră și ȕrăș trebuiă să mȕrgă in potriva altuia. Și pȕte că el nu s'ar fi bȕtut de-atȕte ori, decă craii și impȕerății de

prin pregiur i-ar fi dat pace. Dar apucându-se dușmanii țerii sale mai înteu la certy cu densus, el, fiind un om care nu suferia nici când pe nime să-i sufle în borș, nu se lăsă până ce nu-i da fiecărui câte-o băta dela rôte, șcii colea . . . s'o ție 'n minte cât a fi ș-a trăi, se 'ntelege că decă mai avea noroc să trăească și nu se 'ntorcea nici odată la scaunul seu din Sucéva, până ce nu alungă pe toți dușmanii din țera séu îi trimitea de-a dreptul în cealaltă lume, ca să nu le mai audă de nume.

Așá erá Stefan Vodă, cine vré să șcie, înțelept, isteț, inimos și vitez cum n'a mai fost altul pe timpul seu de-ai fi umblat să cauți lumea în lungi și curmeșii. Și cumcă într'adevăr a fost așá și nu altfel, acuș ve veți incredință din celea ce vi le-oi spune despre densus, după cum mi le-au spus și mie alții.

Cu mulți ani mai nainte adecă de-a se urcă Stefan Vodă pe tronul Moldovei, dice că împératul turcesc, acuma nu se șcie din care pricină, destul atăta că ș-a fost pus ochiul pe Moldova și de-aceea căută el tóte chipurile și mijlócele cum ar puté pune și mâna pe densa. Dar nu șciu cum s'a întemplat, că nici odată nu ș-a putut ajunge scopul. După ce s'a suit Stefan pe tron, éráș ș-a cercat norocul, voinđ și pe densus a-l subjugá și a-l face să-i plătéscă haraciu, după cum i plătia și alți Voevođi din alte țeri de mai nainte subjugate.

Inse Stefan Vodă mai de grabă ș-ar fi dat capul, decât ar fi închinat cui-va țera de bună voe și ar fi plătit haraciu. De aceea înțelegend el, dela cine va fi înțeles, cu ce fel de cugete bune și prietenești se pórtă Turcul; a chemat într'o đi pe toți sftnicii sei, precum și pe mulți alți boeri și ómeni însemnați la sine și ținend cu densus sftat, le istorisi din fir in pěr tóte celea ce voeșce să incépă și să facă Turcul. Érá după ce le istorisi îi întrebă dicend:

— Spuneți-mi acuma, boeri dvóstre, ce ar fi mai cu cale și mai nimerit să facem? . . . să 'nchinăm țera Turcului și să-i plătim haraciu, ori să nu-i dăm nimic?

Sftnicii repunseră la acésta întrebare neașteptată dicend:

— Ba! una ca acésta n'om mai face-o nici odată! . . . Moși din strămoșii noștri n'au plătit niméru haraciu și acuma noi să fim aceia, carii să-i plătim? . . . Au dóră banii, ce-ar fi să-i dăm Turcului, n'avem noi pe ce-i întrebuiță? . . .

Lui Stefan i plăcú fórté mult respunsul acesta, căci pare că sftnicii i l'ar fi cetit din inimă: Dar băgați bine de sémă, că împératul turcesc, vedend că nu voim a ne supune, a-i închiná țera ș-ai plăti haraciu, are să se mánie și să se scóle cu putere asupra noastră ș-atunci ce vom face? . . . Cum ne vom apérá de densus, după ce noi Românii sântem, așá dicend, numai o mánă de ómeni, pe când Turcii . . . câtă frunđa și érbă? . . . Noi, după cum șciți și singuri, avem numai fórté puțină óste, pe când împératul turcesc are o multime renumérată. Nu șciu decă vom fi in stare să ne apéram de densus, întemplându-se să se ridice cu putere asupra noastră. Deci încă odată ve fac luători de sémă: ce-i de făcut și de inceput, ca nu cumva după aceea să se implinéscă đicala cea vechie: »dă-mi Dómne mintea cea de pe urmă a Românului!«

— Decă Turcul se va rădicá cu putere asupra noastră, după cum pré lesne e de prevédut. — respunseră sftnicii — atunci nici noi nu vom sta cu mânilé în șolduri, ci vom căută tóte chipurile și mijlócele câte numai ne vor fi cu puțință ca să ne apéram de densus.

— Nu-i vorbă că așá ar trebui să facă fiecare Român adevérat, când vede că domnul seu e in pri-

mejdie și țera amerințată de-a fi cotropită de păgani. Dar de una, drept să ve spun, că totuș me tem, ca nu cumva, când voi fi in dricul nevoei, să me lăsați ca frunđa pe apă . . . Mulți sânt, carii, înainte de resboiu, se arată cei mai viteji ómeni de pe fața pământului, ér când vine tréba la adecă, atunci dau dos la față și . . . pe ici incolo ți-i drumul! . . .

— Cât despre una ca acésta să ne ferescă sftnii, căci dóră nu sântem noi iepuri să ne spăriám de tótă nimica, ci Románi, ș-apoi Românul, mai ales când i vine mucul la deget, nu se lasă cu una cu doué!

— Atăta am voit să șciu — đise Stefan — mai mult nimic! . . . Ér ce se atinge de mine, să șciți că eu cât voi trăi nu voi dá Turcului nici o para órbă.

Și cum a đis Stefan Vodă, așá s'a și întemplat, căci ce dicea el odată, đis erá.

Impératul turcesc inse, cum a prins de veste despre hotărírea lui Stefan Vodă, s'a făcut foc și pará de mánie și i-a scris ca pe loc să-i trimită haraciu, ori de nu, va fi vai și amar de capul lui. A cugetat pe semne Turcul in mintea sa, că Stefan, cum i va vedé scrisórea, s'a víri in tóte recorile și 'ndată i va trimite banii. Dar s'a înșelat amar, căci Stefan Vodă nu erá unul de cei ce se inspăimântă așá de grabă . . . El cum primi șcirea acésta, a spus trimisului turcesc să se întórcă inapoi de unde a venit și să spună stăpánului seu, că decă-i trebeue haraciu din Moldova, să vie singur și să și-l iee.

Trimisul se 'ntórse și spuse stăpánului seu ce avú să-i spue.

Impératul, vedend că Stefan se 'mpotrivesce, că nu vré de bună voe să-i trimită haraciu, i mai scrisé odată și tot așá in vr'o câteva rânduri și de câte ori i scriea, de-atâtea ori mai tare il amerința.

Dar Stefan Vodă nici grijă n'avea. El totdeuna i respunse ca și 'ntéia-și dată, că decă voeșce numai decât să aibă haraciu și din partea Moldovei, să vie singur și să și-l iee, să vedă cum l'a luá . . . Ér cât despre densus, dicea, că nu i l'a da de bună voe in veci și purure, de-ar șci că s'ar întemplá nu șciu ce să se 'ntemple.

Trimisul, ce erá să facă? . . . să se pue cu Stefan in pórá? . . . Atăta i-ar fi trebuit, mai mult nimic! . . . Iși luá deci catrafusile și, fără să mai đică vre un cuvént, se 'ntórse frumușel inapoi de unde a venit.

Stefan, cum petrecú cu nepusa in mésă și cea de pe urmă órá pe trimis, vedend că nu póte cu una cu doué s'o scóttă cu Turcul la capét, porunci ca să se adune de grabă toți sftnicii la un loc, spuinđ că are să le împártășescă niște lucruri fórté cumpenitóre. Érá după ce aceștia se adunară, le đise:

— Écă, scumpilor mei sftnici, ce voeșce împératul turcesc să facă cu mine și cu voi cu toții; dice că are să vie cu óste asupra Moldovei, ca să ne facă mú și fărími, pentru că nu voim să-i închinăm țera și să-i plătim haraciu. Și când Turcul spune una ca acésta, să șciți că nu e lucru de șagá . . . Ce-a spus odată, e spus și când se mánie, e varga lui Dumneđu! . . . Deci v'am chemat ca să aud și acuma, care e părerea dvóstre? . . . Implini-ve-veți fágăduința, care mi-ați dat-o acum câteva luni? . . . Și decă aveți de gând s'o impliniți, apoi ce ar fi mai bine să incepem și să facem?

Toți sftnicii, precum și ceialalți boeri, cari se mai aflá adunați impregiurul lui Stefan, strigară intr'un glas, că mai de grabă vor muri până intr'unul, decât se vor lăsá a fi cotropiți de păgani.

— Așá am cugetat și eu — đise Stefan. — De-acuma la lucru, căci timpul e scurt! . . . Ca mâni o să ne trezim cu Turcul in țérá! . . .

Și cum roști cuvintele acestea și se despărțiră

dela olaltă, atât Stefan Vodă, cât și stetnicii sei începură din toate părțile a se pregăti din resputeri de resboiu. Și unii și alții resculară și adunară la un loc poporul de pela sate, căci pe timpul acela nu eră, ca acuma, atâta ôste învătăă, câtă ar fi fost in stare să deie față cu ôstea unui împărat de pânura celui turcesc, ci mai mult poporul dela țera eră apărătorul și scutitorul adevărat al țerii. Și până in câteva zile eră o mulțime mare de ôste adunată in Sucéva gata ca la cel dintăiu semn să se pornescă in protiva păgânului.

Turcul, pe de altă parte, cum a audît dela trimisul seu, că Stefan Vodă, nu numai că nu voeșce să-i inchine țera și să-i plătescă haraciul, ci încă il ie și peste picior, chieună tótă ôstea câtă o avea la un loc, si mai de grabă de cum ș-ar pute cinea inchipui, se porni cu dēnsa asupra Moldovei. Și eră Turci de nu le mai șcieai numărul și când ajunseră la marginele Moldovei și intrară peste hotar eră mânia lui Dumnezeu ce făcea.

Dar las că și Românii nu sta cu mânilor in șolduri să-i aștepte ca să le scurteze vieța mai nainte de ce le-a sosit vremea. Ei cum prinseră de veste, că Turcul a intrat nepoftit in țera, se porniră cu Stefan Vodă in frunte inaintea lor și cum sosiră față in față unde nu începură a mi-i luă la ochi cu săgețile ș-a se bate cu dēnsii ca niște lei infuriați, când sânt amerințați cu mórtea in însuși culcușul lor. Și se incinse o bătae ca acea pe vieță și pe mórte, de cugetai că e prăpădenia lunei, nu alta.

Dar ce folos de tótă bărbăția și vitejia Românilor, după ce eră pôte pe de ce părți mai mulți Turcii decât dēnsii. Eră tocmai așa ca și când ar sări un jurat la bătae in potriua unui sat intreg. Cum să invingă juratul pe sat, fie acela chiar și un uriaș, decă e numai unul singur?

Stefan Vodă, omul ce nu se lăsă cu una cu doue a fi spăriat și care fôrte bine se pricepea la apucături resboinice, vedēnd că sânt atâția Turci și că la șes e peste putința a ține piept cu dēnsii, o întorse altmintrelea, începū adevă a se retrage pe necetul cu ôstea sa spre munți ș-ai face prin acēsta pe Turci să credă că el ar fugi de dēnsii.

Turcii, nici visând măcar cu ce fel de gânduri se pórta Stefan, se luară la fugă după dēnsul.

Dar Stefan, după ce se retrăgea cu ôstea sa ca la vr'o câteva mii de pași, de odată sta locului, se mai bătea cât se bătea cu dēnsii, apoi erăș se retrăgea și tot așa făcū el in mai multe rēnduri, până ce-i ademeni sub pôlele munților.

(Va urmă.)

S. Fl. Marian.

O musă — cenușerésă.

(Urmare.)

De vuetul ce se născuse cu aceste lupte, se spăimântă Țigănimea și se pregăteșce de luptă, ér Tandaler le spune in următorele cum să se bată :

- „Cu ochii inchisi e bine a se bate,
- „Că nu-i cauți vrăjmașului in față,
- »Nici te temi de a lui infricoșate
- „Arme; séu și căutătură îndrăznéță :
- „Nu veđi cine lângă tine pică
- „Și până la mórte nu șcie de frică.

- »Răcniți, chiuiți, strigați din gură,
- »Cât va incăpe pe grumazi dē tare

- »Asta încă e bună învătăură,
- »Că așa se îmbărbată fieșcare ;
- »Ér nepretinul se spăimântéță
- „Și a se băgi in resboi nu cutéză.»

Poetul, in ajunul de a incepe să descrie cumplita luptă, ne arată neputința sa in următorele :

De aș avé gâtul de vișel și pept
De oțel, — ér glasul de bou de baltă,
N'aș pute eu versul să-mi aiept
Să cânte căđut băția naltă
Carea norodul murg aici fece
Și — spun drept — că puterea-mi intrece.

Dar fiind nópte, Țiganii dase peste o cirédă de boi și cu aceștia s'au bătut ei și se ințelege, in urmă au invins. Țigănimea până cătră đi se depărtase de locul de luptă și dá intr'un câmp plin de cadavre de Turci și de Munteni. Aci le ese Satana inainte in chip de Turc, și arătându-le câmpul plin de cadavre le spune, că toți aceia sânt Munteni, cari mai scăpase din mâna Turcilor, dar când ei pe aci s'au întelnit cu tabăra lor, a Țiganilor, astă nópte și au fost toți uciși, — și de ôre-ce au perit acum toți Muntenii, le spuse că Mahomet face pace cu ei, le dá țera lor și-i polteșce să-și alégă vodă. — Asmodeu, ca să strice pe creștini, se duce și indémná pe boeri la tradare. Pe când Țepeș cu poporul luptă pentru țera și sfărmă pe Turci, boerii

Ședea pregiur de mēsă,
Cconnițe, coconi și cocóne ;
Toți fiind cu mințile voióse,
La glas de cetera și canóne,
Incóce, incolea sbură inchinata
Păhare pline de sănătate.

Ér cântărețul Hriza le cântă cântecul lui Arghir. Pe când se ospetă, vine la ei Asmodeu in chip de sol și le spune, că Țepeș a invins pe Turci ; toți se bucură, numai boerul Dănescul nu, căci el trăgea să ajungă domn.

Satana vedēndu-se și el și Turcii invinși, se trage »pe ascuns intr'o mănăstire« prefăcându-se in o frumósă copilă.

Șciind el acú de multă vreme,
Că frații călugări in chilii
Au primit pizma fără a se teme ; !
Ér pizma iubita lui fiă
Au născut acolo depreună
Fătăria și vrajba nebună.

In mănăstire apoi se deslășură un comic episod și tot-odată amară satiră la adresa călugărilor. Țiganii după indemnul lui Asmodeu incep a se slătui cum să-și alégă domn și să togmescă țera. Guliman și Gogu vorbind despre greutatea domniei și a boeriei dic :

Spuneți-mi rogu-vé! ce greutate
Are un Vodă? — Eu voi desvolbi-o!
Intéi: dórme ca și noi pe spate
Séu cum vra, pân' ce se face đio,
Apoi sculându-se bé și mână
Séu își rađimă capul in brâncă.

De-aici jalbe și cereri ascultă,
Și le hotăreșce cum pricepe ;
Făr de a-și rumpe capu cu multă
Invătăură! ce nici i incape
Lui in mintea cea domnescă ; de alte
Grigi mai cuvióse și mai nalte

Fata cârcămarului.

Precum sânt: ciferturi și implinele
Și alte a domniei venituri grase.
Aceste sânt mai tôte a lor, cele
Ostêneli și greutăți povâröse!
Intr'altele apoi, cum socoteșce
Și i vine în minte, așa porunceșce

Și acêsta o ȃice Drăghiciu povară?
Dar eu ve ȃic, că a scobire o covată,
Este o meșterîă mult mai rară
Și mult mai grea; decăt în polată
Pe divan ședênd a porunci: »Eu!
»Cutare din mila lui Dumneșeu!

»Poruncesc acêsta cu tăriiă!
Și cum șiciți voi inși celelalte...
Êră încât e pentru boeriă,
Grigile acestor tocma nu-s nalte!
Să me bată Dumneșeu decă
Ajunge tot lucru lor o flécă!

„Bine ȃici, Dumneșeu să te custe!
Gulimane! — strigă din mulțime
Gogul — căci nădragi largi, dar inguste
Socotelii mai tótă boerime
Are. — I cunosc eu din rădecină:
Așă sfânta Vinere me țină.

Tótă ȃiua cu ciubuc în gură
Pe divan stîrvesc, êr câte odată
Totuș a plesni în palme se îndură;
Și a chiâmă pe un argat séu argată:
»Bre, cióră, mēi! — strigând plin de rânđă —
»Spune, caii la butcă să prîndă!

Se scólă apoi Bălăban, êr Bobul vêdêndu-l că
trage și el la domnie i ȃice:

Atunci Bobul a se rabdă nu pôte
Și ȃice: Dê țî-ar hi mintea lungă
Bălăbane ca căciula; pôte
Că ar' nimeri statul tēu să ajungă
A ne înduplecă într'aceeași parte
Unde vrei să ne duci pē ȃeparte.

Dar n'am mâncat încă steregóiiă,
Nici mătrăgună, să nu simțim
Când ar vra cineva să ne despóie!
Și pentru ce să ne grăbim?
Așă de tare? într'un lucru, care
Poșteșce mai multă judécare.

Au dór ca să te punem pē tine
Vodă, séu dór Ban, séu cevaș altă?
Și ȃiganii ție să se inchine?
Êr tu la dênșii cu sprincénă naltă
Căutând în jos să scuipi ȃeparte
Uitându-ți dê opincele sparte?

Dar nu! Dumneșeu să mē ferescă!
Mai bine hălui mai réu Muntean
Voi să mē inchin și să-mi poruncescă,
Decăt căldărarului Bălăban!
Încă Bobul vorba nu sfêrșise,
Când Ciormoi sculându-se așa ȃisê:

„Dar ên mai mușcă-ți ha limbă, o Bóbe!
Nu te acătă dê ômeni dê omeniă;
Gândeșci tu că aici făurim la scóbe?
Séu ceva dintru a ta meșterîă?
Mișel ce ești! — dê țî-ai ține gura
Și țî-ai spělă dê pē față șgura.

»Dar tu cine ești? — mánios strigă
Burda fierar, cu piică mare —
Adică rîde Ciormoi dê opincă,
Cum rîde căzanu de căldare;
Séu și cum dracul dê porumbele,
Fiind el mai negru decăt ele!

Dracu mai ȃvêdú ciurar cuminte
Și vedeți-l cum să născocórá
Ca când ar' imbucá tot plácinte,
Și ar' screme tot aur și comórá.
Êr' Tandarel, cui o veciă
Părea că aștêptă pân' la domniă,

Neputênd atăta rêbdă vreme,
Turburat strigă și cu rêstire:
Dar nici odată nu vê veți teme
Voi ômeni fără dê socotire
Dê voevođii voștri incalete?
Blătărând ca niște mueri bete?

Dăci écă vê ȃic ha mai dê pē urmă:
Așă să tăceți ca peșcii în apă;
Că decă oi simți că mē curmă
Cineva în vorbit și un cuvênt scapă
Din gura lui ha nêrușinată;
ȃeu! că i voi rumpe fálcele îndată.

Niște mișei făcătóri dê ciure
Lăeți și mánçători dê mortáciune,
Încă și pē hēi cinstiți să injure?..
Așteptați numa... că acuș voi pune
Eu căpăstru și zăbale în gură
Și-ți jucă a urșilor jucătură.

»Dar cine îți dede a ha putere?«
— Un glas se ridică din grămadă, —
»Să ne batjocureșci o Tandalere?
— Acest eră iubitor de sfadă
Sfărucul — »încă n'a soșit clipita
— Aداuse — »ca să ne împarți tu pita!

De-ací încolo începe o cumplită păruelă între
ȃigani și poetul incheiă:

— Destul, că grea perire
ȃiua acêsta aduse în țigániă;
Și toți ȃiganii încă într'acea séră
Merseră care încotro la țéră.

Acesta este pe scurt cuprinsul celor douespre-
ȃece cânturi, din cari se compune poema. Afară de
cele resumate pân'aici se mai află încă un episod,
care se impleteșce prin poemă și ai cărui eroi sânt
Becîcherec numit și Iștoc, nemeș unguresc, țigan și el
de origine și scutariul seu Haicu. Becîcherec plecase
în lume să-si caute pe iubita sa Anghelina, pe care,
ȃicea el, că i au furat-o smei. Rătêcesc ei cât rătê-
cesc, pățesc diverse aventuri, în urmă dau și de ta-
băra țigánescă în codrul fărmeecat; ei credea înse că
aici sânt în China, în țera lui Por-impêrat. Aici Becî-
cherec aude o vóce dintr'un fag, care ȃice:

În zădar te bați drăguț Istóce,
Că Anghelina ta mai mult nu vie,
Ce s'află într'a morții împêrățiiă.

Astfel Becîcherec se întórcce acasă.

(Va urmă.)

Ar. Densușianu.

Baschii.

(Urmare.)

2) *Char* (șar) e particula de diminutiv și dă înțeles de: ceva mai mic, mai puțin, mai slab etc. p. e. gizoun om, gizounchar, om mic; handi mare; handi-char, mai puțin mare.

Acest char (șar) se află la noi în diminutivul: soru, șoră, căci a trebuit să se formeze după genurile din limba noastră. În formațiuni a, e și u din rădăcina cuvântului se stramută în i, ș-apoi se adaugă sor, șoră, p. e. fată, fetișoră, vară, verișoră, astfel: lorișoră, frunzișoră, pălmișoră, viișoră, vâlișoră etc. mărșoră (unde a din urmă a cădută); astfel de genul bărbătesc: frățisoru, verișor, perișoru, merișoru, munișoru, delușor etc. Din cele în u, se aud în diminutiv și cu u: omușor, pomușor, călușor etc.

Cu forma această aflăm și adiective: nălțișoru, nălțișoră, mărișoru, tărișoru, acrișoru, bunișor etc. așa: acrusor etc.

3) *Sca* e particula de diminutiv la Basqui și din substantiv face ființă ori lucru mic, mai mic p. e. abere, animal, aberesca, animal mic; mendi, munte, mendisca munte mic, ollo puiu, ollasca puiu mic. Vedem, că la substantivele terminate în e, i se adaugă sca; la cele în o, acesta se stramută în a, ollo, ollasca.

Particula sca, ca formulă de diminutiv se află și la Români, p. e. muierușcă, găinușcă; móră, mórășcă etc.

4) *Tto*, și fiindcă după ortografia lui Gèze doi se respund ca t immoiat, adică ț, particula țo înaintea la substantiv, îi micuțește înțelesul, p. e. gizoun om, gizountto om mic; haur prune; haurtto, prune mic.

Acest țo se reafă și în limba românească și formându-se pentru formele genurilor din limbă, se află în particula: țu, ță p. e. omu, omu-țu, pruncu, pruncu-țu, frate fratu țu; delu, delu-țu, mēru, mēru-țu, pēru-țu; vērū, vērū-țu; precum și în unele nume de botez: Petru-țu, Pavelu-țu, Ionu-țu, Stefanu-țu, etc. Formele femeine: fētă, fetu-ță și feti-ță, casă, casu-ță, vātru-ță, frunđu-ță, gāscu-ță, viiu-ță, grādi-ță etc., unele nume de botez masculine, se află și în forma femeină, p. e. Ioni-ță, Stefani-ță, Georgi-ță. Noi acest diminutiv îl avem și în adiective, p. e. negru-țu, dragu-ță; micu-țu, micu-ță; un picu-țu; negru, negru-țu, negru-ță, etc.¹

Pentru augmentative — cari înmăresc înțelesul — sunt următoarele sufice, seu particule de terminative. 1) țzar se adaugă la substantive pentru de a le înțeles de grosime, grozăvime etc. p. e. emaztefemeie; emaztetzar. Țzar e și adiectiv, cu înțeles de mare. 2) egi (eghi) se adaugă la substantive și adiective, pentru de a da înțeles de foarte mare, foarte tare p. e. gizoun om, gizounegi; handi mare, handiegi, handi mare — Acest egi stă aproape de: ago suficsul pentru comparativ la Basqui, și de oc, la celto-bretonică — og la celto-galli. — De și s'ar ține de altă materie, înșir aici, că oc și og e sufics de augmentative și în limba noastră: nās-oc, țepēn-og.

XX. Adiectivele numerarie seu numerii cardinali.

Între cuvintele de »prima necesitate« seu între cele de lipsă pentru usul de totă ziua, sunt deosebiri numerii, carii se susțin în atare curățenie a limbii, ori cât de influențată se fie de alte limbi, și pentru aceasta avem să deducem, că numerii sunt bas-

¹ Se mai află diminutiv în țu, p. e. omulețu, prunculețu, greculețu (negustor cu marfe puține); dar lețu seu e independentă, seu cuprinde în sine doue forme de diminutiv: le și țu ca în viț-elu-șu. La Francezi: homelet, femelle, din elle, femmellet.

quici. Mai sus s'a aretat părerea, că Iberii, stramoșii Basquilor s'au amestecat cu Celtii și că astfel s'a format poporul Celtiber, — acărui remașită neromanisată și respective nespanolisată sunt Basquii.

Pentru asemenarea cu numerii din dialect celtic, anume: celtobretonic¹ ce se vorbește în provincia Bretagne din Franca, voi adauge aci și numerii celto-bretonici.

La Baschi:

1 bat	1 unan
2 bi, biga	2 daou masc. diou fem.
3 hirour	3 tri masc., teir fem.
4 láur	4 pevar masc., péder fem.
5 bost	5 pemp
6 séi	6 c'houech
7 zazpi	7 seiz
8 zórtzi	8 eiz
9 bederátzu	9 naò
10 hamar	10 dék
11 haméca	11 unnéa unu dece
12 hamabi	12 daouzék, doi dece
13 hamahirour	13 trizék
14 hamaláur	14 pevarzék
15 hamabost	15 pemzék
16 hamasei	16 c'houézék
17 hamazáspi	17 seiték
18 hamazórtzi	18 triouech 3 șese
19 hemerétzu	19 naonték 9 dece
20 hógei	20 ugent
21 hógei etabat, doue- deci și una etc.	22 unan var-n ugent, etc. unul peste (spre) doue-deci
30 hogei etahamar, doue- deci și dece	30 tregonnt
31 hogei eta hameca doue-deci și unspredece	31 una ha tregont, una și treideci
40 Berrógei doi doue-deci	40 daou ugent doi doue-deci
50 Berrógei eta hámar pa- tru-deci și dece	50 hanter kannt, jumetate de sută
60 hirour hágei, trei doue- deci	60 triugent trei doue-deci
70 hirour hóge eta hámar, trei doue-deci și dece	70 dék ha tri ugent, dece și trei doue-deci
80 láur hógei, patru doue- deci	80 Pevar ugent, patru doue- deci
90 laur hogei eta hámar patru doue-deci și dece	90 dék ha pevar ugent, dece și patru doue-deci
100 ehun	100 kant
101 ehun eta bat, o sută și unu	101 unan ha kant, unu și o sută
1000 mila	1000 dék kant, dece sute.

Ar merită, ca să se facă asemenarea și cu numerile numerilor în franceza și în latina, — precum între cea baschică și bretonică, ca să se vedă, că ce a luat latinii și francesii dela Celti și Baschi, — dar o las, ca s'o facă aceia, carii pórta interes de așa ceva. Ací observez numai aceea, că în limba noastră dela 11 — până la 20, vine înainte spre, ce-l aflăm în bretonică, dela 21 — până la 30; și la noi dela 21, 31 — 91 vine înainte și, ce-l aflăm în baschică dela 21, după fiecare decime, în cuvântul eta (lat. et).

E încă de amintit dek din bretonică, deka gr. decem latin; când d în 12, 13, 14, 15, 16 bretonic e schimbat în z, la noi în d=z, în 17 și 19 bretonic e schimbat în t, până ce k=c a ramas neschimbat.

Astfel, afară de bi biga 2 și séi 6, nu e nimic comun cu limba latină, seu atare romanică; pe Hogei 20, îl putem aduce în legătură cu ugent 20 bretonic, unde h apare ca aspirațiune, érá o cu u se schimbă adeseori.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Din viața de București.

(Modă lugubră. — Arta în doliu, arta în sărbătorire. — Teatrul Național. — Teatrul Bulevardului. — Teatrul Dacia. — Păcălela și scandal.)

— 1830 octombrie, 1887.

Am pomenit, în cronică noastră precedentă, despre grija și ocupațiunea de căpetenie a doamnălor noastre în septembrie: hotărîrea modelor. Diarele speciale în această atât de delicată și de importantă materie ne-aduc șcirea că suverana modă — care domnește peste toate celelalte — a hotărît ca toate supusele sale să se împodobescă, pentru sezonul cel mai frumos al orașelor, cu negru. Rochi, pălării, mănuși, evantalii, garniturile capului, toate vor fi de culoarea întunecului și chiar decorațiunile salónelor. Negreșit salele de bal, ornate astfel, ne vor face mai mult impresia unor sale mortuare, birr! și multe ființe mai slabe de ângeri se vor simți pătrunse de fiori — de sigur nu de plăcere, dar de gróză — pășind pragul locașului în care se așteptau să ’ntimpine culorile dulci ale vieții. Pe legea mea, un asemenea bal s’ar asemăna pré mult cu acela dat de Lucreția Borgia, în salónele prințesei Negroni, tinerilor venețiani. Otrava fină a Borgiilor, corul mormental al penitenților și coșciugurile sinistre și étă-ne în plina petrecere dela Ferrara, înfățișată cu toate ororile crimei de riguroasă pênă a lui Victor Hugo.

***

Și cum moda a luat doliul, arta, cu toate că în plină sărbătorire, a luat și ea pe al ei. Constantin Leca, unul din primii pictori români, mercuri, la 13 — număr fatal — ale curente, ș-a dat sfârșitul, după o existență de 77 de ani, în care ș-a asigurat pe deplin un nume în arta română. El e acela care a popularizat momentele strălucite ale istoriei noastre: După bătălia dela Răsboieni; întâlnirea lui Radu, domnul Munteniei, cu Bogdan al Moldovei, la Focșani; intrarea lui Mihaiu în Alba-Iulia. Cine nu cunoșce aceste tablouri cari, reproduse în mii de exemplare, în frumoșe oleografii și răspândite în toate casele, ne-au insuflat inimii, în copilăria noastră, dragostea faptelor mărețe ale strămoșilor?

Recunoscători pentru cultul ce penelul seu patriotic a sădit în inimile noastre, să șicem: Fie-i neștersă amintirea!

***

Vorbînd de artă, am deschis parentesa că e în plină sărbătorire. Intr’adevăr, nici odată atâta activitate, în această direcțiune, nu s’a vędut la noi. Mirea espune vederii publicului, una după alta, noile-i producțiuni, în vitrina magazinului de musică Ghebauer. Mai deunăci eră admirabilul portret al dlui Hășdeu, eminentul nostru filolog și istoric, nu un portret ci un tablou, o adevărată operă de artă, prin espresiunea fericită pe care artistul a reușit s’o prindă pe pânză. Astăzi potretul unui domn pe care, decă e obscur, penelul lui Mirea îl va face ilustru prin măestria cu care a lucrat această nouă pânză.

Mai departe, urmând în sus calea Victoriei, la magazinul de papeterie Bidșorski, lângă pasagiul român, vedem niște mici dar prețioșe flori: o ceșculiță cu fransele, reproduse cu mult sentiment artistic de un tiner pictor C. Alexianu, absolvent al școlii noastre de bele-arte, după tabloul doâmnei Nature. Și mai nainte încă, la librăria Niculescu, peste drum de

palatul regal, ni se presintă o adevărată esposițiune Nestorescu. Acest nume e indetul de cunoscut cetitorilor noștri. Nu sînt inse tot astfel și bucățile espuse. Cadrul unei cronici nepermițendu-ne d’a vorbi decăt în trecăt despre ele, ne vom mulțami numai a le menționă. Étă aci biserica Sântilor împerați, din Tîrgoviște, unde, șice-se, Mihaiu Bravul și Sigismund Batori ș-au jurat prietenie, reprodusă cu totă fidelitatea. Acest tablou ar fi, netăgăduit, o nemerită achisițiune pentru museul nostru istoric. Apoi un pepene, care de sigur va remăne, prin arta cu care e tratat, tot așa de celebru ca al dlui Aman. După aceste, niște vișine cari fac să-ți lase gura apă și mai multe pânze cu flori: o cracă de liliac, pensele, trandafiri, cari toate pledéză strălucit și victorios în acelaș timp, pentru talentul autorului, arătându-ne progresul imens ce-a realizat în artă, în timpul din urmă.

***

Și încă nu e tot! Vineri (9 oct.) s’au espus în salonul din strada Stavropoleos concursurile aspiranților pentru străinătate, cari estimp sînt în număr de trei: Bănulescu, Bălănescu și Serafim. Subiectul tratat e prima familie și schițele au fost clasate în ordinea de mai sus a numelor. Tablourile definitive nu ni se pare să intervertescă această ordine, căci pânza lui Bănulescu e, fără ’ndoielă, aceea care denotă mai mult temperament de artist. Adam, ședend pe un dâmb la umbra unui palmier, priveșce ’n apusul cerului fericeirea care a apus pentru densus. De și nu vedem decăt un colț din figura lui părlită de muncă, fiind cu totul în profil, totuș înțelegem, după dorul cu care pozițiunea sa ne spune că priveșce în urmă-i, amarul ce-i cuprinde inima gândind la raiul pierdut și de sine aceste versuri din «Comedia divină» a lui Dante ne vin în minte:

„... nessun maggior dolore
Che ricordarsi del tempo felice
Nella misera...“

Cu capul pe genuchii lui, Eva dórme avându-și piciórele resfrânte sub greutatea corpului: pozițiune grea și cu totul incomodă, decă nu chiar nefrăscă, pentru un om care dórme și care atunci își alege, dinainte, pozițiunea cea mai odihnită. În față, în stînga primului plan, blondul Avel, — pentru că s’a admis a fi bălăiu, — ér pe planul al treilea, în drépta, ócheșul Cain, — s’a admis astfel prin antitesă, — umplu tabloul. Fondul, cum am spus, e un apus de sóre, care armoniséză perfect atât cu starea morală, psihologică, a persónelor, cât și cu paisagiul melancolic și abia întrevędut ca printr’un vël. Tonul general al tablourilor e fórte plăcut, colórea cărnurilor caldă, gruparea, cu restricțiune de pozițiunea Evei, fericită. Toate aceste denotă multul talent de care artistul e inzestrat și pe care, sîntem siguri, comisiunea de examen va șci să-l prețuiescă.

Atitudinea Evei, care nu ne-a mulțamit în tabloul lui Bănulescu, nu lasă nimic de dorit în acel al lui Bălănescu. Adam șede tot pe un asemenea dâmb, dar Eva, intinsă pe erbă, își rézimă brațul pe genuchii soșului ei. După maniera pré ingrigită cu care artistul ș-a lucrat tabloul, se vede că Bălănescu e un artist conșciințios, dar și pré minuțios în acelaș timp. Această minuțiositate a mers la dsa pân a-l face să reproducă aidoma modelul care i-a posat și pentru că acesta — e vorba de Adam — e negreșit un băiat levent, care ține pré mult la figura și fresura sa, artistul a uitat că pe vremea lui Adam nu existau încă salónele pentru tuns, ras și fresat, cu șci

! Nu este durere mai mare pentru cineva, decăt a-și amintí de un timp fericit, atunci când se află în nenorocire.

fără abonament. Astfel ne-a înfățișat în locul personajului legendar blăstemat de Iehovah ca »întru sudorea feței sale să-și câștige pâinea de toate zilele.« un don Juan — mai puțin costumul — scos ca din cutie. Pe primul plan e convenționalul Cain, pe al treilea, o jumătate din corpul lui Abel. Cealaltă jumătate nu știi unde s'a perdut. căci verdeta ce-ar vré să 'nhipuiască o tufă, nu e nici pré désă pentru a ni-o ascunde cu totul, nu e nici respirată pentru a ne lăsa s'o întrevădem printre frunze. Cerul e senin ca în cele mai senine zile — admirabil cadru pentru o grupă fericită — dar peisagiul verde ca cel mai artificial dintre tonurile verzi cu cari zugrăvii musulmani vopsese șalvarii lui Mahomet și pe care poporul nostru îl numește ciadiriu. D'altmintrelea nimic nu ne suggerază ideia subiectului antic; ca toblou modern înse, mai puțin coloritul tipător al peisagiului și neajunsul cu cealaltă jumătate din Abel, pânza lui Bălănescu nu e nicidecum lipsită de acele calități, ce dovedesc dragostea de muncă stăruitoare a autorului și cum munca e talentul, sântem în drept să sperăm că, nelipsindu-i spriginul, artistul va ajunge departe.

Al treilea tablou, al lui Serafim, e foarte slab. Mai înteu pozițiunea Evei, care dörme pe o parte, culcată cu capul în póla lui Adam, e cu totul nenorocită, decât nu chiar necuviinciosă. Ș-apoi acest corp fără nici un relief, slab și desgustător, pare a fi o scândură tăiată pe urme de forme omenești. Deci destul! . .

***

Pe când artiștii tineri se încercă — și nu fără folos — a face adevărată artă, societatea dramatică pare că ș-a luat de sfântă menire să ne desgrope toate uitatele melodrame ale teatrelor parisiane de mahala de odinoră, de și nespriginirea acestui soi de spectacole de cătră public, mărturisește indeajuns, că nu sânt de loc gustate. Așa a fost sâmbătă și duminică (10 și 11 oct.), când s'a jucat pentru prima óră și s'a repetat noutatea de acest soi: »Grânicerul(?)« o melodramă ordinară, compusă din toate vechile resorturi obișnuite, de Fournier și Mayer, prost tradusă, cu toate că bine jucată.

»Dar, ne-ar puté obiectă societarii, aceeași lipsă de interes o arată publicul nostru și pentru piesele de valóre, și din nenorocire, e pré adevărat. Astfel marți, când pe lângă »Slujba grea« s'a jucat și »Frica de bucurie,« adorabilul act al dnei de Girardin: »La joie fait peur (Bucuria 'nfricoșeză)«; miercuri la »Hamlet« al lui Shakspeare, acest cap-d'operă al teatrului engles și al tuturor teatrelor și joi, la »Lumea în care ți se ureșce,« admirabila comedie a lui Paileron, sala teatrului érá literalmente golă. Mai cu sémă joi, din 72 de logi destinate publicului, numai 20 erau ocupate, ér din aceste cel puțin o duzină date gratuit. Stalurile străluciau de aceeași goliciune. Artiștii trebuie să fie descurăgiați, devotații artei, desolați.

Și cu, câtă deseversire a fost jucată comedia dnei de Girardin! Aménunta observațiune psihologică a autórei a fost așa de bine înțelăsă de artiștii noștri, toate mișcările sufletești așa de bine interpretate, că cu drept cuvânt ne putem mândri cu elementele de frunte ale societății nóstre dramatice. Dna Popescu, ca mamă nobilă; dna Romanescu, copila adorabilă; dnii Manolescu și Petrescu, au fost deseversșiți. O mențiune dnei Manolescu și dlui Hașnaș care — în parentesă — ar puté să fie mai bine.

»Lumea în care ți se ureșce« a fost, pe lângă »Slujba grea« și »Frica de bucurie,« încă un succes care va comptá la activul artiștilor noștri. Piesa e o reluare și la timp am vorbit de ea. Artiștii au fost la 'nălțimea rolurilor, dar vorbirea — tréba traducé-

torului — nu totdeuna la 'nălțimea persónelor séu a situațiunilor.

În resumat au fost câteva seri plăcute aceste și decât publicul nu vine la piese bune, cu atât mai mult nu trebuie să i se dea spectacole rele cari, s'a vëdut în deajuns, nu-l atrag mai mult.

Mulți atribue această nepăsare începerei reprezentațiunilor trupei franceze, alcătuită de gustul indoelnic, dar interesat, al lui Claymoor, în sala băilor Eforiei. Sâmbătă (10 oct.) teatrul Bulevardului ș-a deschis porțile. Noi nu credem acestei cauze, de órece acei pe cari teatrul național trebuie să compeze, nu pré au d'a face cu acei ce alcătuiesc publicul teatrului frances; ér decât admitem că teatrul compează pe acelaș public — publicul luminat (?) — reprezentațiunile franceze fiind dîlnice, acesta ș-ar puté ușor procurá — după cum dispune și de mijloce — plăcerea ambelor spectacole. Causa, după noi — și lucrul nu póte fi tăgăduit într'un oraș cu o populațiune de peste un sfert de milion, ce-ar puté pré bine să poporeze cel puțin șese săli de spectacole — cauza adevărată e lipsa de cultură artistică, cu deseversire pentru cel dinteu fel de public, în direcție națională pentru acel din urmă. Lucrul e trist, dar așa este!

Tot atât de trist e și accidentul ce s'a 'ntemplat, tot joi, la teatrul frances. Dna Suzana Thal, care jucá rolul ducese d'Aigreville, în »Bebé,« a cădut, desfundându-se scena, în basin, la o adâncime de doi séu trei metri, frâgându-și amândoué picioréle. Transportată la spitalul Colțea într'o stare desperată, se dice că va fi nevoie a i se amputá un picior. Nu șcim cum va eși direcțiunea din procesul ce i s'a întentat și prin care artista cere o despăgubire de 20,000 fr.

Dar grotescul — teoria lui Hugo — se aliéază totdeuna durerosului. Spre a nu contení spectacolul, o altă artistă se însărcină cu rolul dnei Thal. Ne șciindu-l înse, luă partițiunea sufleurului cântând după dânsa. Ceilalți artiști, ne mai având replica, se 'neurcară cum se cade. Nouă intrerupere, după care toți artiștii se iviră cu partițiunile în mână. Lucrul merse și mai prost. Astfel șuierăturile se 'nmulțiră, huiduielile urmară și sala se goli în mijlocul celui mai mare scandal. Au petrecut boerii!

***

Dar nu numai boerii ș-au avut petrecerea lor! Așa se 'ntemplă tuturor acelor căror le prind ochii la flécuri și bine li se întemplă când o pătesc, cu banii dați, căpétând în chipul acesta o lecțiune ce-ar trebui să-i învețe minte. E vorba de păcăléla celor cari alergase duminică, în numer însemnat, la teatrul Dacia, devenit locașul scandalurilor, spre a vedé câte în lună și 'n sóre i se fâgăduiau prin reclama umflată de tot felul de termeni din domeniul optice, a unui așa dis profesor (?) Dieks. După înfățișarea a trei tablouri, foarte primitive, în locul interesantelor esperințe șciintifice, la care cineva ar fi fost în drept să se aștepte, cortina se lasă pentru o paușă de doué minute. După un sfert de ceas se ridică și respectivul anunță cu regret că, stricându-i-se aparatele, nu póte urmá reprezentația și poftéșce pe public să vină altă dată: »Asta sera fost cum fost, mune sera mai formos!« Dar nu mai frumos ea plóia de șuerături și grindina de huiduieli ce 'nsoțiră politicósa-i poftelă. Un scandal colosal se inscenă în locul reprezentațiunei mancate: casa de bilete fu sfărîmată într'o clipă. Dar casierul »spélase putina« cu bani cu tot — negreșit — și publicul remase cel păcălit.

Poftiți la teatrul național, domnilor și la piese bune decât vreți s'aveți mai multă artă decât banii pe cari i dați!

A. C. Șor.

Fata cârcămarului.

— Vezi ilustrațiunea de pe pagina 509. —

Nu-i vorbă, e foarte bun vinul la nenea Tôder. Cârcămar ca dânsul nu este prin malhalaua aceea. E lucru firesc dară, să aibă totdeauna mulți musafiri.

Lumea inse dice, că ȕeu ômenii nu se duc acolo numai pentru vinul cel bun. Este mult foc și 'n acela; dar este și mai mult in ochii fetei lui chir Tôder. De aceea s'adună 'n cârcăma lui atâta sumedenie de bărbați și tineri. Fata cârcămarului atrage lumea.

I. H.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șciri literare și artistice. *Dl Iosif Kaufmann* a presintat dlui V. A. Ureche, cu ocașiunea trecerii sale prin orașul Piatra, mai multe scrisori și acte domnești pentru Academia Română. — *Dnii Ioan Bălănescu și Al. Bănulescu*, elevi ai școlii de bele-arte din București, au obținut amândoi burse; pentru străinătate, la concursul pe care-l aprețiază și dl A. C. Șor in nrul de acuma al foii nôstre.

Poetul Eminescu. De mai multe luni ȕiarele române publică informațiuni despre starea nefericită a potului Eminescu. Lumea română șcie, că escelentul ei liric luptă cu mórtea și că agonia 'a intimpinat in mijlocul celei mai mari miserii. Și totuș societatea română nu ș-a făcut datoria, n'a vinit s'aline cel puțin momentele din urmă ale unui talent atât de mare. La București de multe ori se dau reprezentațiuni pentru scopuri filantropice ba și personale străine; dar n'am cetit să se fi dat nici una in folosul poetului Eminescu, care a produs tuturor iubitorilor de literatură atât de multe momente plăcute și care a dat poesiei române un sbor mai nalt. Unde e boerimea română, unde-s damele societății nalte, unde e tot publicul românesc? Nimene n'aude plângerile sërmanului poet? Séu doră nimene nu le pricepe? Frumos, dar dureros scrie dl De La Vrancea in »Românul« din luna trecută: »Eminescu a scris bucăți, care ar fi mișcat pe un popor cu literatură veche și bogată și gloriôsă; Eminescu ar fi fost mare și căutat in patria lui Dante, in patria lui Goethe, in patria lui Molière, in patria lui Shakespeare; Eminescu móre in sărăcie... Poesiile lui Eminescu, marea glorie a literaturii românești, sânt date la o parte, ér autorul lor redus la atâta sărăcie și nefericire din cauza indiferentismului celor culți. încât amintirea miseriei lui va străbate secolele ca o neștersă rușine a epoței nôstre.« Tot ce s'a făcut in interesul dânsului, s'a făcut de cătră tinerime. Acéta a început la Iași și la București; acéta urméză acuma la Botoșani, unde zace și poetul. Aici, precum aflăm din »Curierul Român«, este pe cale de a se formă un comitet cu scop de-a arangia ȕilele acestea, o serată literară și musicală, in sala teatrului, al cărei vinit să fie întrebuintat la alinarea suferințelor nênorocitului poet. Inițiativa e luată de cătră tinerii militari și civili.

O colecțiune numismatică foarte bogată, cum și o mulțime de documente și hrisôve domnești de a lui Ștefan cel mare, Bogdan fiul seu, Alesandru cel bun, etc. cele mai multe pe pergament, in o stare bună și însoțite cu sigilii urieșe ale fiecărui domn care le-au eliberat — se vêd, scrie »Liberalul« din Iași, espuse in vitrina librăriei Fraților Șaraga. Ele atrag privirile trecătorilor prin curiositatea ce o presintă, in afară de interesul mare istoric ce deșteptă admirațiunea celor care cunosc importanța mare a unor asemenea colecțiuni prețioșe.

Edițiunile Academiei Române. De curênd primirăm dela Academia Română din București următoarele edițiuni noue: »Séma visteriei Moldovei din 1818« de V. A. Urechia, prețul 20 bani; »O statistică a țerii românești din 1820« de V. A. Urechia; »Biserica din Pârâuți in Bucovina,« de S. Fl. Marian, prețul 20 bani.

Când a murit Cichindeal. Nu s'a șciut până acuma, când a murit Cichindeal. Acuma, după cum aflăm din »Luminătoriul«, dl Emilian Micu, preot in Chișoda, a găsit in matricula bisericeii sërbești din Timișora datele autentice. Conform acestora, fabulistul nostru a murit la 20 ianuarie 1818 in spitalul misericordianilor din Timișora și a fost inmormântat la 22 jan. de Iovan Vasici, parocul Timișorii.

Fragmente istorice. Cetim in »Românul«: In curênd vor apăre in broșură mai multe fragmente istorice relative la revoluțiunea Românilor ardeleni dela 1848—49. Publicarea fragmentelor se datoreșce dlui Ioan Ciurilean, fost tribun in timpul revoluțiunii.

Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn. Sub titlul acesta a început să apară la Budapesta o scriere periodică pentru a respândi cunôșcerea literaturii populare a popôrelor din Ungaria și din țerile invecinate. Redactorul și editorul acestei publicațiuni e profesorul dr. Anton Hermann. Literatura nôstră poporală încă e represintată cantitativ bine, car calitativ nu pré. Ortografia cu care se reproduc teesturile românești e 'nfricoșată. Êtă un esemplu de pe pagina 15:

D'ar fi cêrjul piporúș
Si bád 'ica notaruș,
Totuș nu s'ar put'a șcrije

Trajal nostru d'n prúcije.

O broșură politică. Broșurele politice la noi sânt foarte rare. Una de aceste a apărut in luna trecută la Caransebeș, sub titlul »O întorsură.« Autorul dl F(lorian) B(ozgan) sustine in ea tesa, că Români in politică ar trebui să se alature la partida independinților. Prețul 10 cr.

Cărți de școlă. La Bêrlad a eșit de sub tipar și se află de vênđare in principalele librării din România, a doua edițiune din cartea intitulată »Curs practic de gramatica limbei române« de N. Paňă, profesor in Bêrlad. — A apărut a doua edițiune, simplificată, din cartea »Elemente de Aritmetică« pentru usul elevilor din invêțământul secundar de Z. Herescu, profesor și director al liceului Sf. Sava in București.

Diaristic. *Ghița Berbecu* va fi titlul unui diar umoristic, care va apăre la București sub direcțiidlor Tândără și Bacon, cronicari la »Epoca« și »Lupta.« Diarul va eși odată pe sêptemână.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. *Dra Bârsescu* ș-a prelungit încă pe doi ani angajamentul la Burgtheater din Viena. — *Dl Gr. Gabrielescu*, tenorul dela Teatrul Național din București, cântă cu succes la Trevisa in Italia. De ce nu acasă la București? — *Bêtrânuț Viest* cu arcușu-i mereu tiner atrage lume multă in »Caféneua imperială« din București.

Teatrul Național din București. Stagiunea începe cu auspicii rele, publicul nu spriginêșce nisuițele Societății dramatice. Teatrul mai totdeauna e gol. De curênd s'a jucat escelenta comedie a lui Paileron »Lumea in care ți se ureșce,« care pe tôte scenele din lume e gustată cu multă plăcere. La București nici asta n'a atras auditori. »Lume puțină, succes mărginit, scrie Românul«, pentru cuvêntul cel

mai simplu, că dintre toate comediile contemporane ale teatrului francez, »Le monde ou l'on s'ennuie« a lui Pailleron este aceea care nu se poate pricepe decât de un public foarte în curent cu civilizațiunea și starea socială a Parisului și a salónelor sale. Printre piesele puse în studiu se anunță, drama lui Zola »Beția« (L'Assomoir), în care Manolescu va juca rolul lui Coupeau, bețivul care mure în delirium tremens. »Epoca« scrie, că mai multe domne și mai mulți domni din societate au luat laudabila hotărâre de a întocmi un comitet cu scop de a susține prin toate mijlocele teatrul românesc. »Românul« scrie, că mai multe domne din societatea bucureșcenă s'au hotărât a-și alege o ți la Teatrul Național, acesta ți va fi marția. Numai o ți? S'a mai jucat piesele: Crima Celebră, »Patria« de Sardou și »Mândrie și amor« de Ohnet; s'a pus în studiu și »Don Carlos« de Schiller. Joi la 3 novembre s'a jucat următoarele piese: »Unchiușul Sărăcie«, legendă în trei tablouri și în versuri de dl Al. Macedonsky, »Frica de bucurie«, comedie într'un act de dna Emile de Girardin, tradusă de dl Edgar Aslan; »Sfredelul dracului«, cunoscuta comedie a dlui V. Alecsandri.

Teatrul francez din Bucuresoi, care s'a deschis în săptămânile trecute, a făcut un fiasco mare. Impresarul a adus o trupă foarte slabă, care nu satisface pretențiunile lumii nalte de acolo, ce cercețază acest teatru. Direcțiunea a redus numărul reprezentațiunilor pe săptămână la 3—4 și va plecă la Paris să angajeze puteri noue.

CE E NOU?

Știri personale. Maj. Sa regele a dăruit 150 fl. pentru edificarea bisericii și școlii gr. c. din comuna Dras, cereul Cohalmului; 600 fl. — *Printul Ferdinand de Hohenzollern*, presumpțivul moștenitor al corónei României, va face studii în iernă acésta la universitatea din Thübinga. — *Dl Odobescu* a început joi cursul său de arheologie la universitatea din Bucureșci, cu »Traian și restituirea istoriei sale« după monumente plastice ale anticității. — *Dra Felicia Racovita*, după afirmațiunea ȋiarului »Epoca«, își va da din nou demisiunea din postul de directoră a Asilului Elena Dómna din Bucureșci. — *Dl Ioan Slavici*, precum ne spune »Românul«, petrece de câteva ȋile în capitala României. — *Archiducele Ferdinand d'Este*, după cum se scrie »Tribunei«, a comandat 5 perdele naționale româneșci dela Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei, pentru împodobirea castelului imperial din Ems.

Hymen. *Dșóra Georgina Mocioni*, fiica reposatului George Mocioni și a dnei Elena Somogyi, s'a fidațat cu contelă Rudolf Bissingen, locotenent în al 5-le regiment de husari; logodna s'a făcut la Vlaicovet în comitatul Timișóra. — *Dl Dimitrie Muscan*, teolog absolvent al diecesei aradane, s'a logodit cu dșóra Rosa Popescu, fiica notarului comunal I. Popescu din Buteni, comitatul Arad. — *Dl Matei Voilean*, fostul redactor al »Telegrafului Român«, actualminte referent școlar al archidiecesei Sibiiu, s'a cununat cu dșóra Octavia Rusu în Brașov. — *Dl Ión Rebrean*, absolvent de teologie al facultății din Budapesta, la 20 novembre își va serbă cununia cu dșóra Emilia Mureșan în Sesarm. — *Dl Nicolae Mladin*, pretor în Radna, comitatul Arad, s'a fidațat cu dșóra Livia Dimitrescu. — *Dl Stefan Opresan*, teolog absolvent al diecesei aradane, s'a logodit cu dșóra Aurelia Popi, fiica dlui Atanasie Popi din Lipova. — *Dl Ioachim*

Turcu, teolog absolvent al diecesei aradane, ș-a încredințat de soție pe dșóra Mărióra Vuculescu, fiica preotului Iosif Vuculescu din Șoimoș, comitatul Arad.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu va ține adunarea sa generală ordinară în anul acesta la 6 novembre st. n. în localul Societații române de lectură. La ordinea ȋilei va fi: Raportul comitetului, stabilirea bugetului pe anul viitor, alegerea a doi membrii în comitet, propuneri eventuale. Prezidenta reuniunii e dna Maria Cosma, secretar dl dr. Octavian Russu.

Asociațiunea transilvană. *Comitetul* a ținut în lunile trecute mai multe ședințe, cele mai multe în interesul școlii de fete a Asociațiunii. S'a făcut un regulament pentru acea școlă și s'a numit un delegat al comitetului, în persóna dlui Ioan Popescu, care să supravegheze conducerea școlii. Înmulțindu-se elevii în internat, s'a decis să se mai cumpere un pian. *Directorul* despărțeméntului Abrud, dl Gerasim Candrea, a trimis pentru arhivul Asociațiunii un facsimil de pe sigilul întrebunțat de Avram Iancu. Societatea »Transilvania« din Bucureșci a trimis 200 fl. pe séma elevilor meseriași susținuți de dënșă. Desființându-se Societatea pentru spriginirea studenților lipsiți dela academia de drepturi din Sibiiu, direcțiunea acelei academii a trimis Asociațiunii, conform statutelor, suma de 412 fl. 1 cr. — *Despărțeméntul Sibiiu* ș-a ținut adunarea generală de estimp în comuna Sécădate, luând parte inteligița din giurul acela, precum și poporul de acolo, la care s'a adaugat și un număr frumos din inteligița română dela Sibiiu, în frunte cu binemeritatul vice-president al Asociațiunii dl Iacob Bologa. Óșpetilor din Sibiiu li s'a făcut o primire frumoasă. Adunarea s'a ținut sub presidiul protosinzelului dr. Ilarion Pușcariu, carele e și directorul despărțeméntului. Dnii Emilian Popescu, Ioan Georgescu și D. Cuntean cetiră lucrări de ale lor. S'au înscris și membrii noi. Festivitatea s'au încheiat într'un banchet.

Din comitatul Caraș-Severin. La 25 octombrie n. s'a făcut la Lugoș instalarea noului comite suprem al comitatului Caraș-Severin. Dënșul se numeșce Emeric Iakabfy, pân'acuma a fost vice-comite, ancă din timpul când s'a ales cu majoritate de 3 voturi contra dlui Leontin Simonescu. La actul instalării l'a bineventat protonotarul, s'a sculat și dl Coriolan Bredicean, voind să vorbescă, inse tocmai în momentul acela noul comite suprem încheiă ședința. În ședința a doua, dl Bredicean făcú o interpelațiune în cauza asta; comitele suprem a respuns, că nu i a putut da cuvântul dlui Bredicean, fiind că enunțiasse deja încheierea ședinței. Tot în ședința asta dl Aurel Popescu a fost ales protopretor pentru Birehiș, vice-notari s'au ales și dnii Petru Corcan și dr. P. Avramescu, 6r pretor dl Dionisie Blașovan pentru Balint.

Sinod protopopesc. Preoții din protopopiatul gr. c. al Coșocnei au ținut la 25 octombrie sinod, în comuna Jucul-de-jos, sub presidiul părintelui protopop Ioan Hosszu. Dintre lucrările sinodului amintim, că s'a decis să se înființeze în toate comunele reuniuni de onóre, aceste spre a combate patima beției; s'au discutat și cestiunea concubinatelor și s'a hotărât ca preoții să țină predici în materia acésta și să c6ră ajutorul oficiilor pretoriale. În sf6rșit preoțimea s'a intrunit la m6sa ospitală a parocului Basiliu Popescu din localitate, unde primul toast s'a ridicat în on6rea mitropolitului Vancea.

Înaintări în armată. La 1 novembre au fost înaintați în armată și următorii: la gradul de colonel, locotenentul colonel Aron Bihoi din reg. de inf. 64., la gradul de maior: căpitani de cl. I Alesandru Lupu

din regimentul 74 de inf., L. Trif din reg. 46 de inf., și Ieremie Velean din reg. 31 de inf.; la gradul de căpitani cl. I: căpitani de cl. II Nicolae Marin din reg. 63 de inf., Petru Banda și Gavril Selceleanu din reg. 101 de inf. și George Popovici din reg. 64 de inf.; la gradul de căpitani cl. II: locotenenții Petru Bogdan și Nestor Onciu amândoi din reg. 50 de inf., Ludovic Ciat din reg. de husari nr. 6, și Demetriu Ionașcu dela artilerie; la gradul de locotenenți, sublocoten. Simion Barza, la artilerie, sublocotenenții Nicolae Lugoșan și Mihai Stoica de Hațeg; la gradul de sublocotenenți: cadeții locțiitori de oficeri Ion Voicu din reg. 64 de inf., Damaschin Roman din reg. 51 de inf., Ilie Ciugudean din batalionul 28 de vânători; la gradul de locotenenți comptabili: sublocotenentul comptabil Ion Străulia din reg. 2 de tren; la gradul de sublocotenent comptabil: sergentul major Iosif Brânza din reg. 12 de husari in reg. 51 de inf. Intre oficialii militari s'a numit director Stefan Basaraba. La honvețime: căpitan de cl. I căpitanul de cl. II George Cergedi; locotenenți, sublocotenenții G. Cogiocar și Eugén Bozan. Sânt transferați: locotenentul Ilie Nedelcu dela regim. 100 la regim. 64 de infant., sublocotenentul Terapontu Iliuțu dela regim. 41 la regim. 64 de inf., sublocotenentul Aurel Predovici dela regim. 100 la reg. 64 de infanteriă.

Adunare învățătorească. Reuninunea Mariană a învățătorilor români din fostul district Năsăud a ținut adunarea sa generală încă la 25 septembrie, dar numai acum se raporteză despre decursul ei. Adunarea s'a ținut in Năsăud sub presiul vicariului Grigorie Moişil și a urmat trei zile. Afară de agendele oficiale, învățătorii Ioan Pop Reteganul, Iuliu Pop, Clemente Grivase, Vasiliu Onigaș, Demian Nechiti, Macedon Man, Ioan Nestor, Iosif Leuca, Vasiliu Tohan și Ioan Tivadar presintară lucrări de ale lor, cari mai tôte se și cetiră. In sfârșit comitetul se constitui astfel: president vicarul Grigorie Moişil, vice-president Ion Iarda directorul școlii normale din Năsăud, cassar Teodor Rotariu, secretar Petru Tofan, notari Iuliu Pop și Clemente Grivase, membrii in comitet: Iacob Pop, dr. A. P. Alexi și Grigoriu Pletos, acești din urmă profesori gimnasiali, Mihai Domide și Isidor Tițieni.

Dela dietă. In cestiunea alegerii de deputat din Baia-de-Criș, unde Hollaky a fost ales contra lui Truța, s'a decis să se facă cercetare in fața locului, spre acest scop se va esmite deputatul Török Zoltán. Biuroul camerei a invitat pe dl general Doda ca in 14 zile să și presinteze mandatul, căci in cazul contrar se va ordonă alegere nouă. Deficitul preliminar pentru anul viitor e 18 milioane. Acuma nu se țin ședințe, căci lucrază delegațiunea in Viena. Dl general Traian Doda a respuns presidentului adunării deputaților prin o scrisore, in care protesteză in contra invitațiunii biuroului camerei d'a și presintă in timp de 14 zile mandatul de deputat.

Societăți de lectură. Societatea de lectură a clericilor din Caransebeș s'a constituit joi in 1 octombrie a. c. și a ales pentru anul 1887/8 următorii funcționari: președinte dl Gerasim Sêrbu profesor de teologie; vicepreședinte Vicențiu Goiș cleric curs III; notar de interne Traian M. Oprea cleric curs III; notar de externe Ioan Nicorescu cleric curs III; bibliotecar Floria Cioloca cleric curs III; cassar Avram Corcea cleric curs II. Membrii in comitet din cursul al III: Nicolau Brendeu, Dionisie Gontă și Solomon Petrescu; din cursul al II: Nicolau Jurca, Octaviau Loichița și Ioan Murgu; din cursul I: Ioan Beldea, Nicolau Constantinovici și Petru Ieremia. — Societatea de lectură a ti-

nerilor dela gimnasiul din Blaș, in ședința ținută in 27 l. tr. s'a constituit in următorul mod: președinte fu denumit din partea corpului profesoral dl Octavian Bonfiniu, vicepreședinte fu ales D. Elia, stud. in cl. VIII; bibliotecar Iuliu Lasló, stud. in cl. VIII; redactor la fôia »Filomela« Iuniu Micu, stud. in cl. VIII; notar coresp. Victor Fodorean, stud. in cl. VIII; vicebibliotecar Nicolae Pop jun., stud. in cl. VII; cassar Ioan Coman, stud. in cl. VII.

Un dar pentru Papa. Ecă după țiarele italiene câteva amênunte asupra darului pe care-l va face Papei cu ocașiunea iubileului seu, societatea bibliografică din Francia. Acest dar este un »Pater noster« imprimat in 150 de limbi de imprimeria imperială, cu ocașiunea sfințirii lui Napoleon I de cătră Papa Piu VII. Legătura acestui volum este de stil carlovingian, scôrțele de marochin alb, cu niște nasturi in cele patru colțuri, foarte frumos gravați. Marginile aurite și pe una din scôrță se află armele lui Leon al XIII, lucrate in mosaic.

Puterea Țarului. Țiarul »Hamburger Corespondent« povesteșce următorea anecdotă: Este cunoscut că autocratul tuturor Rușilor posedă o gigantică putere corporală, despre care a dat deunădi o nouă dovadă la castelul Fridensborg. Un prestidigitator renumit anume Löwe, a fost chemat la curte spre a contribui la petrecerile serei și a da inalților ôșpeți dovedi de dibăcia lui. Dênsul esecută cu talent și eleganță mai multe ture de scamatorie și se distinse mai cu sémă in mânuirea cărților de joc. Când termină producțiunile sale suprindătore, împêratul Rusiei apropiindu-se de dênșul i dișe, că la rëndul seu va esecută o tură cu cărți și că desfide pe Löwe s'o imiteze. După aceste cuvinte, Țarul luă dela mésză un joc de cărți compus din 62 foi, il strinse in mâna stângă și c'o repede mișcare il sfășiă in doue, drept la mijloc. — (Ôre, nu va fi fost in joc și cartă Europei?)

Necrolog. Radu Pascu, comerciant și proprietar in Brașov, a murit acolo la 17/29 octombrie, in etate de 83 ani; reposatul a fost socrul dlui Diamandi I. Manole.

Poșta Redacțiunii.

Paris. Ve mulțămim. Dnei A. G. Ne pare foarte reu, că nu putem.

Nu poți să ști și celelalte au sosit, inse nici una nu putem intrebuiță din ele. Limba in tôle e foarte slabă, ér versificațiunea de tot primitivă.

Gânduri și cântece. Nu găsim in ele nici gânduri, nici cântece.

Bistrița?

Versurile: Cântecul păstorului, Privesc in depărtare sânt niște indeletniciri școlare.

Călindarul sêptemânei.

Țiua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Dumineca 5 Ev, dela Luca c. 16, gl. 5, a invierii 11.	
Duminecă	25 Mart. Macrim	6 Leonhard
Luni	26 (+) St. Mart. Dimitrie	7 Engelberd
Marți	27 Mart. Nestor	8 Severin
Mercuri	28 Mart. Terentie	9 Theodor
Joi	29 Mart. Anastasia	10 Landolf
Vineri	30 Mart. Zinobie	11 Martin
Sâmbătă	31 Apost. Stachie	12 Janos

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Hügel Otto in Oradea-mare.